

PORTFEL NALEŻNOŚCI POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

październik
2012 r.

PROJEKT BADAWCZY:
KONFERENCJI PRZEDSIĘBIORSTW
FINANSOWYCH W POLSCE ORAZ
KRAJOWEGO REJESTRU DŁUGÓW

Informacja sygnałna

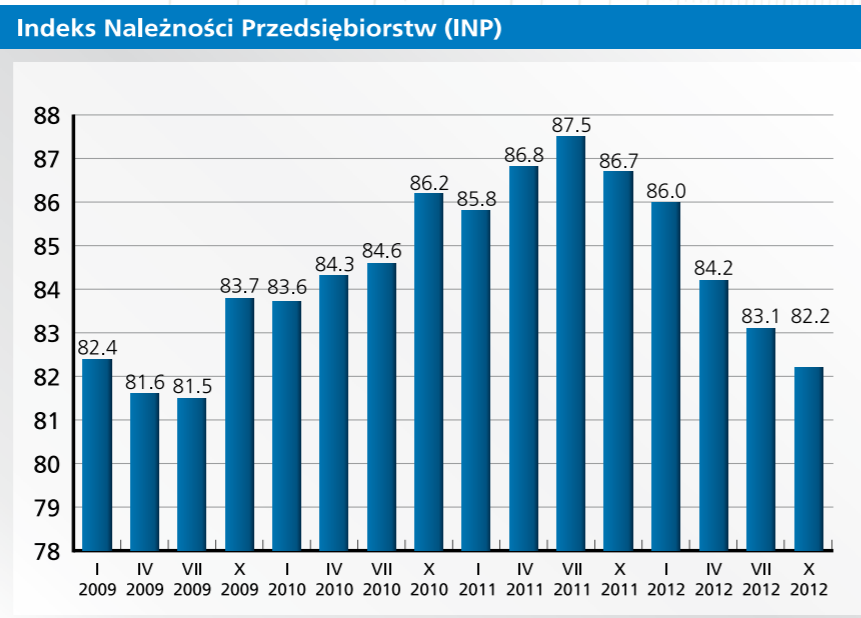
PORTFEL NALEŻNOŚCI POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

dr Piotr Białowolski

październik 2012 r.

Projekt badawczy:
Konferencji Przedsiębiorstw
Finansowych w Polsce oraz
Krajowego Rejestru Długów

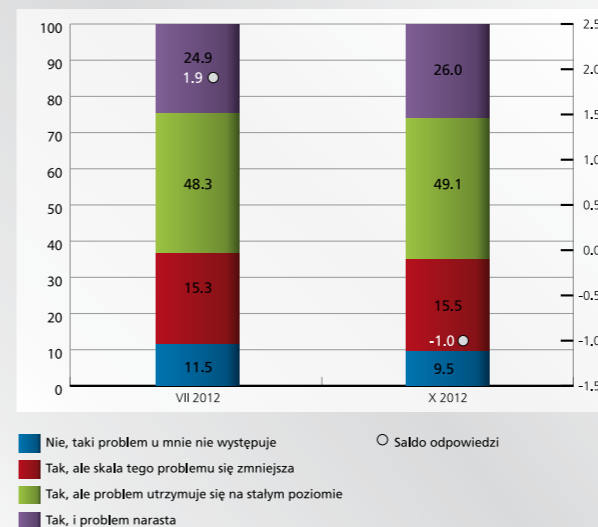
Informacja sygnałna

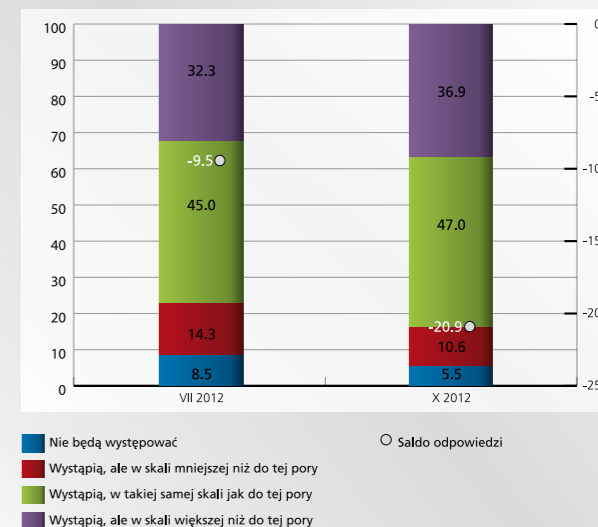
W październiku 2012 r. doszło do kolejnego pogorszenia portfela należności polskich przedsiębiorstw. Indeks Należności Przedsiębiorstw (INP) spadł po raz piąty z rzędu i osiągnął poziom 82,2 punktu. Jest to trzeci najgorszy wynik w czteroletniej historii badania – jedynie nieznacznie lepszy niż wyniki obserwowane w okresie największego nasilenia zjawisk kryzysowych (kwiecień – lipiec 2009 r.). Pogorszenie w obszarze portfeli należności w bardzo znacznym stopniu powiązane jest z kondycją polskiej gospodarki, która w ostatnim okresie silnie hamuje. Potwierdzają to słabe wyniki dotyczące wzrostu PKB, produkcji przemysłowej, a także sprzedaży detalicznej. Spadające szybko wskazania INP oznaczają, że przedsiębiorcy mogą się spodziewać dalszego wzrostu problemów z egzekwowaniem należności od swoich klientów/kontrahentów. Z perspektywy makroekonomicznej oznacza to zaś zwiększone ryzyko powstawania zatorów płatniczych.

INP odzwierciedla stan i opinie przedsiębiorców dotyczące sześciu obszarów związanych z należnościami: stanu i prognozy problemów z ich egzekwowaniem, przeciętnego odsetka przeterminowanych należności w portfelu firmy, średniego okresu przeterminowania, odsetka firm w gospodarce, które na skutek problemów z należnościami nie mogą terminowo regulować swoich płatności, a także przeciętnego odsetka kosztów związanych z nieterminowymi płatnościami ze strony klientów/kontrahentów. Obecny spadek wartości INP w największym stopniu wynika z bardzo znaczącego pogorszenia się przewidywań przedsiębiorstw dotyczących obsługi zobowiązań przez klientów/kontrahentów w kolejnych miesiącach. Dodatkowo, istotne znaczenie dla spadku wskaźnika miało zwiększenie obaw przed występowaniem zatorów płatniczych. Jedynie przeciętny okres przeterminowania należności w portfelu działał w kierunku poprawy wskaźnika INP. Oznacza to jednak jedynie, że przeterminowane należności, które pojawiły się w portfelach polskich firm ostatnio są na razie przeterminowane o stosunkowo krótki okres czasu.

Skala problemów z regulowaniem zobowiązań przez klientów/kontrahentów polskich przedsiębiorców – stan bieżący

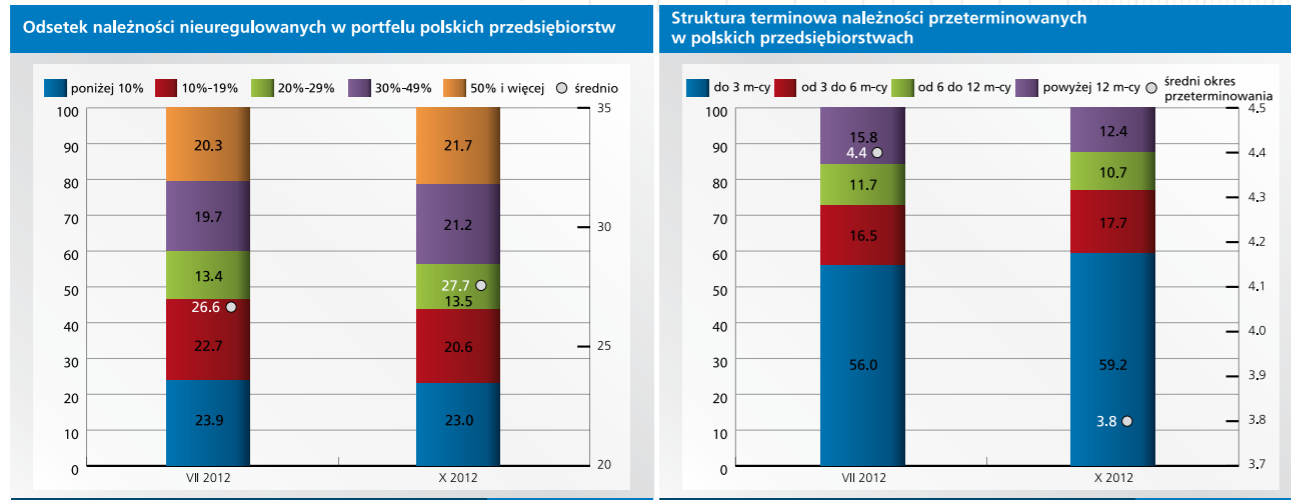

Skala problemów z regulowaniem zobowiązań przez klientów/kontrahentów polskich przedsiębiorców – przewidywania

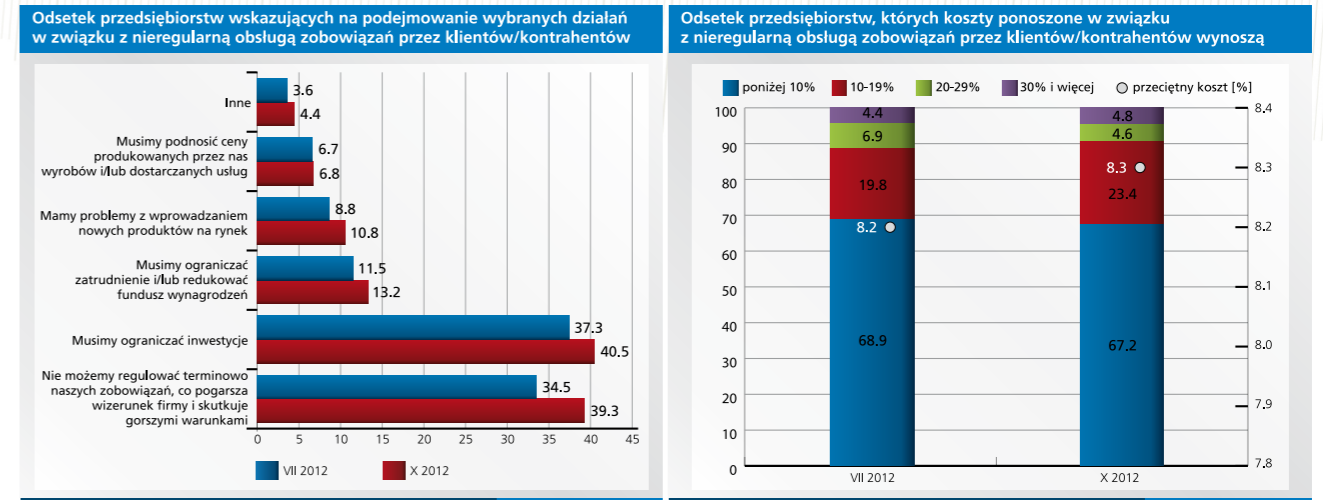
Pomimo że już w poprzednich badaniach firmy raportowały pogorszenie splotu należności, obecne badanie wskazuje na dalsze, znaczące pogorszenie w tym obszarze. Obecnie, opinie przedsiębiorstw w tym obszarze są najgorsze od momentu rozpoczęcia badania w pierwszym kwartale 2009 r. Po raz pierwszy od 2009 r. odsetek firm, które nie mają problemów z odzyskiwaniem należności spadł do poziomu poniżej 10%. Co więcej, skumulowany odsetek firm, które zaobserwowały spadek problemów z należnościami i tych, które w ogóle takiego problemu nie mają (25,0%) jest mniejszy niż odsetek firm mających rosnące problemy z należnościami (26,0%). Taka sytuacja została zaobserwowana dopiero drugi raz w czteroletniej historii badania (poprzednio w lipcu 2009 r.).

Optymizm dotyczący przyszłej sytuacji portfela należności po raz drugi z rzędu znacząco zmniejszył się. W badaniu przeprowadzonym w październiku 2012 r. udział przedsiębiorstw oczekujących zwiększenia skali problemów z odzyskiwaniem należności wzrósł z 32,3% do 36,9%. Co więcej, bardzo znacząco spadł skumulowany odsetek firm oczekujących zmniejszenia skali problemów z należnościami oraz tych, które spodziewają się całkowitego ich braku (z 22,8% do zaledwie 16,1%). Obecny wynik dotyczący prognozy należności jest najgorszy w całej historii badania. Dodatkowo, zdecydowanie najniższy jest również odsetek firm, które oczekują, że nie będą mieć problemów z odzyskiwaniem należności – wynosi zaledwie 5,5%.

Po raz czwarty z rzędu w portfelach należności polskich przedsiębiorstw przybyło należności nieregulowanych w terminie. Obecnie, w grupie firm, które posiadają przeterminowane należności, 27,7% wszystkich środków nie wpłynęło, pomimo zapadnięcia terminu płatności. To wydłużenie zostało spowodowane przez spadek udziału firm, które mają w swoich portfelach mniej niż 20% zaległych faktur oraz wzrost udziału tych, w których odsetek ten wynosi 20-29%, 30-49% i ponad 50%. Obecnie udział przeterminowanych faktur w portfelach jest najwyższy od kwietnia 2009 r., co niewątpliwie będzie skutkować wzrostem zagrożenia występowania zatorów płatniczych w kolejnych miesiącach.

Pomimo kolejnego wzrostu udziału przeterminowanych faktur, w bieżącym badaniu doszło do znacznego skrócenia przeciętnego okresu ich przeterminowania. Jest to związane z pojawieniem się grupy faktur przeterminowanych od stosunkowo niedługiego czasu, a także wzrostu odsetka przedsiębiorstw dotkniętych problemem opóźnień w otrzymywaniu należności. Firmy, które z tym problemem borykają się od niedługiego czasu naturalnie posiadają faktury przeterminowane o krótszy okres czasu niż firmy borykające się z problemem opóźnień dłużej. Co więcej, zmniejszenie udziału w portfelu przeterminowanych należności faktur opóźnionych o ponad 12 miesięcy może wynikać z faktu, że przedsiębiorstwa, przygotowując się na spowolnienie gospodarcze, zaczęły wyzbywać się faktur z bardzo długim okresem przeterminowania uznając, że są one już praktycznie nie do odzyskania. W konsekwencji, obecnie obserwowany przeciętny okres przeterminowania zaległych faktur skrócił się w ciągu kwartału z 4 miesięcy i 12 dni do 3 miesięcy i 24 dni.

W ostatnim okresie odnotowano wzrost znaczenia wszystkich barier wynikających z opóźnień w spływie należności. O ile jednak, w okresie od stycznia 2009 r. do kwietnia 2012 r. firmy najczęściej wskazywały, że na skutek występujących opóźnień w otrzymywaniu należności nie mogą terminowo regulować swoich zobowiązań, to w ostatnich dwóch badaniach (lipiec i październik 2012 r.) najwięcej firm wskazywało, iż na skutek opóźnień nie jest w stanie podejmować zaplanowanych projektów inwestycyjnych.

Obecnie na ograniczenia w inwestycjach powstające na skutek nieregularnego spływu należności wskazuje aż 40,5% polskich firm. W okresie od lipca do października 2012 r. w największym stopniu wzrosło jednak natężenie występowania bariery skutkującej powstawaniem zatorów. Tego typu problemy zadeklarowało 39,3% firm w polskiej gospodarce. Pozostałe bariery są raportowane przez znacznie mniejszą liczebnie grupę firm, a ich kolejność nie zmienia się od początku prowadzenia badania.

W bieżącym badaniu odnotowano, po raz trzeci z rzędu, wzrost kosztów związanych z nieterminową obsługą zobowiązań przez klientów/kontrahentów. Obecnie koszty te sięgają 8,3% ogółu kosztów przedsiębiorstw i są o 1,3 pp. większe niż miało to miejsce w październiku 2011 r. i styczniu 2012 r. Wzrost kosztów można jednak uznać za umiarkowany w obliczu drastycznego pogorszenia sytuacji w obszarze należności raportowanej w obecnym badaniu przez firmy oraz widocznego w danych pogorszenia koniunktury gospodarczej.

